Rapport 3 projekt: Eksempel

Jeppe Revall Frisvad

November 2008

Problemformulering

- Et lokalsamfund råder over en sø med kapacitet til en fiskebestand på $K = 1000$ fisk.
- Fiskene i søen har en vækstrate på $r = 2$.
- P.g.a. overfiskeri er bestanden nu på $N_0 = 200$ fisk.
- Lokalsamfundet vil derfor gerne udstede 50 licenser med tilhørende kvoter (Individual Fishing Quotes - IFQ).
- For at sikre fiskenes levevilkår, vil man gerne holde bestanden på 75% af søens kapacitet $\hat{N} = 750$.
- Opgaven er at finde den tilladelige årlige fangst (Total Allowable Catch - TAC) og derudfra IFQ.
- Ekstra: At finde den fiskebestand der i ligevægt optimere udbyttet.

Vækstmodellen

- N er antallet af voksne fisk
- r er vækstraten
- K er kapaciteten
- Fiskebestandens vækst følger den logistiske ligning:

$$\frac{dN}{dt} = rN\left(1 - \frac{N}{K}\right) \quad .$$

- Der fanges løbende h fisk for hver voksen fisk i bestanden:

$$\frac{dN}{dt} = rN\left(1 - \frac{N}{K}\right) - hN \quad .$$

Ligevægte (grafisk)

- Hvis $\frac{dN}{dt} = 0$, så er systemet i ligevægt.
- For forsøgs skyld tegner vi $\frac{dN}{dt}$ for $h = 0.1$:

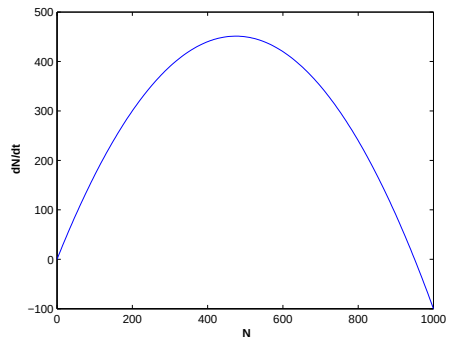

- $\frac{dN}{dt} = 0$ er en parabel og har for $h = 0.1$ tydeligvis 2 ligevægte.

Ligevægte (analytisk)

- Hvis $\frac{dN}{dt} = 0$, så er systemet i ligevægt.
- Analytisk fås:

$$\frac{dN}{dt} = r\hat{N}\left(1 - \frac{\hat{N}}{K}\right) - h\hat{N} = r\frac{\hat{N}}{K}\left(K - K\frac{h}{r} - \hat{N}\right) = 0$$

$$\Rightarrow \quad \hat{N} = 0 \quad \text{eller} \quad \hat{N} = (1 - h/r)K \ .$$

- $\hat{N} = 0$ er grænsetilfældet.
- $\hat{N} = (1 - h/r)K = (1 - 0.1/2) \cdot 1000 = 950$ er hvad vi gætter på bestanden går imod for $h = 0.1$.

Stykvis lineær udvikling

- Fra tidligere husker vi at:

$$N(t + \Delta t) \approx N(t) + \frac{dN}{dt}\Delta t \ .$$

- Ved indsættelse fra differentialligningen får vi

$$N(t + \Delta t) \approx N(t) + N(t)(r - rN(t)/K - h)\Delta t \ .$$

- MATLAB simulering med $N(0) = 2$ og $h = 0.1$ giver:

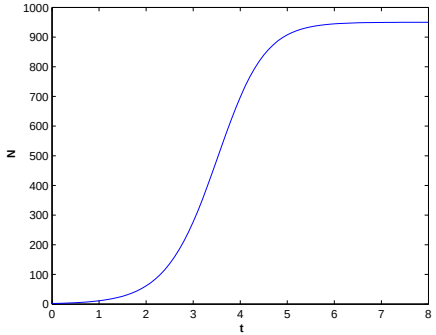

Stabilitet

- Ligevægten $\hat{N} = 950$ for $h = 0.1$ ser stabil ud, hvordan kan vi vise det generelt?
- Hvis $\frac{dN}{dt} = g(N)$ og $\frac{dg}{dN}(\hat{N}) < 0$, så er ligevægten stabil.
- Vi har

$$g(N) = \frac{dN}{dt} = rN\left(1 - \frac{N}{K}\right) - hN \ .$$

$$\frac{dg}{dN} = r - h - 2r\frac{N}{K} \ .$$

- Indsættes ligevægten $\hat{N} = (1 - h/r)K$ får vi

$$\frac{dg}{dN}(\hat{N}) = r - h - 2r(1 - h/r)K/K = h - r \ .$$

- D.v.s. ligevægten $\hat{N} = (1 - h/r)K$ er stabil for $r > h$ og ligevægten $\hat{N} = 0$ er stabil for $r < h$

Simulation af overfiskeri

- Vi forestiller os at fangsten bliver sat op til $h = 2$
- og fortsætter simulationen fra før:

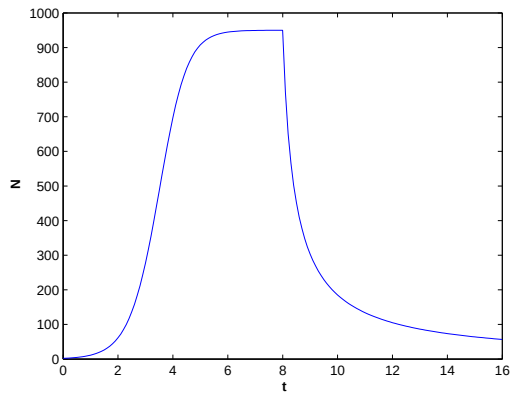

Løbende fangst

- For at imødekomme ønsket om en bestand med ligevægt $\hat{N} = 750$, bruger vi

$$\hat{N} = (1 - h/r)K \quad \Rightarrow \quad h = r(1 - \hat{N}/K) \ .$$

  og finder $h = 2 \cdot (1 - 750/1000) = 0.5$.
- D.v.s. at fiskerne må løbende fange halvdelen af de voksne fisk de kan finde.
- Men det giver desværre ikke Total Allowable Catch - TAC.
- Problem: Modellen fortæller ikke hvor mange fisk, der er blevet fanget.

Model med antal fangede fisk

- F er antal fangede fisk.
- Modificeret model:

$$\begin{aligned} \frac{dN}{dt} &= rN\left(1 - \frac{N}{K}\right) - hN \\ \frac{dF}{dt} &= hN \ . \end{aligned}$$

- På matrix-form:

$$\begin{bmatrix} \frac{dN}{dt} \\ \frac{dF}{dt} \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} r(1 - N/K) - h & 0 \\ h & 0 \end{bmatrix} \begin{bmatrix} N \\ F \end{bmatrix} \ .$$

- Et ikke-lineært system som for cancer-modellen.
- Lad os kalde "ændringsmatricen" (transition matrix) for $A(N)$.

Simulation med antal fangede fisk

- Som i Rapport 1 anvendes

$$\begin{bmatrix} N(t + \Delta t) \\ F(t + \Delta t) \end{bmatrix} = (A(N(t))\Delta t + I) \begin{bmatrix} N(t) \\ F(t) \end{bmatrix}$$

- Startværdierne er $[N(0) \ F(0)]^T = [200 \ 0]^T$
- F aflæses og nulstilles ved hvert hele år. Det giver TAC.

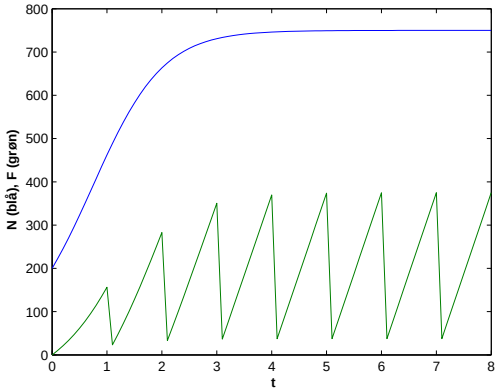

Resultater

- Sø med fiskebestand:
  - Kapacitet $K = 1000$
  - Vækstrate $r = 2$
  - Startbestand $N_0 = 200$
  - Licenser $L = 50$
  - Ønsket bestand $\hat{N} = 750$
- Vi fandt løbende fangst pr. fisk: $h = 0.5$
- Dernæst den årligt tilladelige fangst TAC (nedenfor)
- Udregnet pr. licens giver det fiskerikvoten IFQ (nedenfor), som følger med en licens

year	1.0000	2.0000	3.0000	4.0000	5.0000	6.0000	7.0000
TAC	156.3713	282.7605	350.6335	369.8293	373.9658	374.7958	374.9598
IFQ	3.1274	5.6552	7.0127	7.3966	7.4793	7.4959	7.4992

Ekstra: Større udbytte

- Startværdierne er $[N(0)\ F(0)]^T = [200\ 0]^T$
- F aflæses og nulstilles ved hvert hele år. Det giver TAC.
- Hvis $h = 1$ fås større udbytte, men mindre bestand i ligevægt.

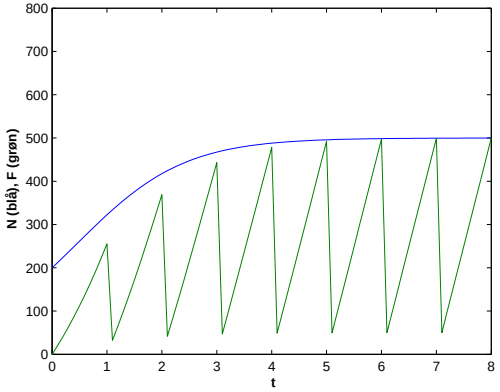

TAC	255.3086	369.0072	443.2314	478.3108	492.1721	497.2366	499.0322
IFQ	5.1062	7.3801	8.8646	9.5662	9.8434	9.9447	9.9806